

Vergaderjaar 1983–1984

17 041

Technische herziening van de Successiewet 1956

F

NADER RAPPORT

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 9 maart 1984

Blijkens de mededeling van de Directeur van Uw Kabinet van 4 oktober 1983, nr. 38 machtigde Uwe Majesteit de Raad van State zijn advies betreffende de tweede nota van wijzigingen alsmede de nota naar aanleiding van het eindverslag op het bovenvermelde wetsvoorstel rechtstreeks aan mij te doen toekomen. Dit advies gedateerd 22 december 1983, nr. W06.83.0491/11.3.51, moge ik U hierbij aanbieden.

1. De Raad merkt op, onder verwijzing naar de toelichting op de nota van wijzigingen, dat de huidige regeling voor de bepaling van de waarde van de eigen woning voor de berekening van het recht van successie berust op een in 1966 en in 1969 gepubliceerde toezegging. Ten aanzien van de voorgestelde forfaitaire regeling acht de Raad het wenselijk dat in de toelichting duidelijker wordt aangegeven in hoeverre deze regeling, wat betreft het begrip eigen woning en de kring van de belanghebbende verkrijgers, een verruiming en in hoeverre zij een beperking betekent in vergelijking met de huidige regeling, zoals deze in de jurisprudentie nader inhoud heeft gekregen.

De toelichting op de nota van wijzigingen is overeenkomstig de wens van de Raad in deze zin aangevuld.

2. De Raad refereert aan mijn opmerking in de toelichting dat ik het voornemen heb, de belastingdienst voor te schrijven met ingang van het eerste belastingjaar na de inwerking-treding van het wetsontwerp ook voor de vermogensbelasting ter bepaling van de waarde van het recht van vruchtgebruik van een eigen woning deze woning in aanmerking te nemen voor 60 percent van de waarde in vrij opleverbare staat. Derhalve zal voor de vermogensbelasting het recht van vruchtgebruik van een eigen woning in aanmerking worden genomen voor 48 percent van de waarde in vrij opleverbare staat. Zoals de Raad terecht vaststelt, wil ik de uitvoering van dit voornemen afhankelijk stellen van de instemming van de Staten-Generaal met mijn visie omtrent de waardering voor de vermogensbelasting van de eigen woning die aan een recht van vruchtgebruik is onderworpen.

Het College merkt voorts op, dat ik van mening ben dat bedoeld voorschift kan worden gefundeerd op de tekst van de Wet op de vermogensbelasting 1964, zoals deze sedert 1 januari 1981 luidt en dat ik derhalve kennelijk de mening ben toegedaan dat het gaat om interpretatie van de wet en niet om een wetstoepassing bij wijze van goedkeuring. Dit zo zijnde, kan volgens de Raad de vraag worden gesteld waarom ik van plan

ben om de door mij voorgestane gedragslijn alleen voor de toekomst voor te schrijven en daaraan geen terugwerkende kracht tot 1 januari 1981 te verlenen.

De opmerkingen van de Raad hebben mij aanleiding gegeven mijn mening omtrent de wijze waarop de voor het recht van successie gekozen gedragslijn voor de vermogensbelasting kan worden gevolgd te herzien. Bij nader inzien ben ik namelijk van oordeel dat het uit een oogpunt van duidelijkheid en rechtszekerheid de voorkeur verdient de op dit punt voor de vermogensbelasting toe te passen wijze van waardering uitdrukkelijk vast te leggen in de Wet op de vermogensbelasting 1964. Ik acht evenwel geen reden aanwezig, zoals ik ook reeds heb opgemerkt in de oorspronkelijke toelichting op de nota van wijzigingen, deze wijze van waardering met terugwerkende kracht tot 1 januari 1981 te doen ingaan nu de aanleiding tot herbezinning op die waarderingwijze is gelegen in een wijziging van de Successiewet 1956.

Wel ben ik van mening dat de onderhavige wetswijziging na aanvaarding door de Staten-Generaal zo spoedig mogelijk in werking moet treden. Ingevolge het bepaalde in artikel IV van het wetsontwerp, zoals dat luidde ten tijde van de indiening bij de Tweede Kamer, treedt de wet in werking op een door de Kroon te

bepalen tijdstip. Dit kan ieder tijdstip zijn in de loop van een kalenderjaar, eventueel het kalenderjaar volgend op dat waarin de plaatsing van de wet in het Staatsblad is geschied. Daar de vermogensbelasting wordt geheven naar de toestand op 1 januari, zou dit er toe kunnen leiden dat de inwerking-treding van de wijziging voor de vermogensbelasting nodeloos een jaar wordt uitgesteld. Daarom is het slotartikel van het wetsontwerp (het tot artikel VI vernummerde oorspronkelijke artikel IV) aangevuld in die zin, dat de wijziging van de vermogensbelasting in werking treedt met ingang van het kalenderjaar volgend op dat waarin de uitgifte plaatsvindt van het Staatsblad waarin de wet wordt geplaatst. De nota van wijzigingen met de toelichting daarop is overeenkomstig het vorenstaande aangepast.

3. De Raad wijst erop dat in verband met de ten aanzien van de imputatieregeling voor pensioenrechten van echtgenoten voorgestelde wijziging in de toelichting herhaaldelijk wordt gewezen op de maatschappelijke zienswijze met betrekking tot de opbouw van pensioenaanspraken. Naar de mening van de Raad is bij de parlementaire behandeling van wetsontwerp 16 016 tot wijziging van de Successiewet 1956, door de toenmalige bewindslieden van Financiën bij de discussie over een wijziging van de imputatieregeling in de geest als thans is voorgesteld een ander standpunt ten aanzien van de maatschappelijke zienswijze ter zake ingenomen. Het college acht het dan ook wenselijk dat in de toelichting nader wordt uiteengezet waaruit de daarin bedoelde maatschappelijke zienswijze is gebleken. Een uiteenzetting van deze aard is in de toelichting opgenomen.

Overigens meen ik nog op het volgende te moeten wijzen. Bij de parlementaire behandeling van wetsontwerp 16 016 tot wijziging van de Successiewet 1956 is onder meer een wijziging van de imputatieregeling die veel overeenkomsten vertoont met de thans voorgestelde wijziging aan de orde geweest.

De toenmalige bewindslieden van Financiën hebben deze wijziging destijds op formeel juridische gronden afgewezen. Zij hebben gesteld dat het verschil in fiscaal resultaat tussen man en vrouw voortvloeit uit het civiele recht op grond waarvan pensioenrechten worden beschouwd als een hoogst persoonlijk recht van degene die deze aanspraken opbouwt.

Ook hebben zij er op gewezen dat er veelal wel een weduwenpensioen is, dat zijn grond vindt in de door de man verrichte arbeid, maar nog nauwelijks sprake is van de opbouw van een weduwnaarspensioen gebaseerd op de door de vrouw verrichte arbeid, hetgeen ertoe leidt dat het verschil in fiscaal resultaat feitelijk veelal ten nadele uitvalt voor de vrouw. Het verschil in fiscaal resultaat, zo hebben zij betoogd, wordt niet veroorzaakt door een ongelijkheid in behandeling voor het successierecht, maar door een ongelijkheid in de sfeer van de pensioenen (zie Tweede Kamer, zitting 1979-1980, 16 016, nr. 7, blz. 8 en nr. 10, blz. 7 en Eerste Kamer, zitting 1980-1981, 16 016, nr. 25b, blz. 2 en 3).

De toenmalige bewindslieden van Financiën hebben zich echter zeker niet expliciet uitgelaten over de maatschappelijke zienswijze ter zake.

De Raad merkt met betrekking tot de derde volzin dat het voorgestelde nieuwe derde lid van artikel 32 op dat daarin alleen een regeling is opgenomen voor de aftrek van een latente inkomstenbelastingsschuld, indien het gaat om de imputatie van het aan de langstlevende echtgenoot ten tijde van het overlijden van de andere echtgenoot toebehorende pensioen, dus het eigen pensioen van de verkrijger. Kennelijk wordt ervan uitgegaan dat in geval van imputatie van ten gevolge van het overlijden verkregen pensioenen de aftrek van de latente inkomstenbelastingsschuld kan plaatsvinden op de voet van het bestaande artikel 20, vijfde en zesde lid. In de toelichting ware zulks nader te vermelden aldus de Raad, om op deze wijze duidelijk te maken dat er geen twijfel over kan bestaan dat de aftrek van latente inkomstenbelastingsschulden ook geldt met betrekking tot van het recht van successie vrijgestelde verkrijgingen, zoals pensioenrechten. Een passage van deze strekking is aan de toelichting op de nota van wijzigingen toegevoegd.

Ten slotte meent de Raad, dat enige indicatie ware te geven omtrent het budgettaire resultaat van de voorgestelde nieuwe regeling. In de toelichting op de nota van wijzigingen heb ik een dergelijke indicatie opgenomen.

4. Met de door de Raad in de bijlage van het advies gemaakte redactionele kanttekeningen is rekening gehouden.

In de door Uwe Majesteit bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakte nota van wijziging,

alsmede in de daarbij behorende toelichting, zijn op diverse plaatsen bedragen opgenomen die betrekking hebben op verschillende vrijstellingen. Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om de desbetreffende bedragen aan te passen op basis van de Bijstellingsbeschikking inkomstenbelasting, vermogensbelasting, rechten van successie en van schenking 1984, van 30 december 1983 (Stcrt 254).

Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om aan de nota van wijziging een bepaling toe te voegen op grond waarvan de Successiewet 1956, na de verheffing van het aanhangige wetsontwerp tot wet, in haar geheel wordt gepubliceerd in het Staatsblad. Dit in verband met het, naar mijn oordeel, groot aantal artikelen van de wet, dat op grond van het onderhavige wetsontwerp wijziging zal ondergaan.

Ook is de gelegenheid te baat genomen om enkele wijzigingen van redactionele aard in de toelichting op de nota van wijzigingen aan te brengen.

Voorts is de nota naar aanleiding van het eindverslag op 2 onderdelen gewijzigd. Dit in verband met actuele gebeurtenissen, die zich op het gebied van de fiscale wetgeving hebben voorgedaan.

Ik veroorloof mij U in overweging te geven er mee in te stemmen dat ik het advies en het nader rapport openbaar maak door afschriften daarvan te zenden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, te zamen met de nota naar aanleiding van het eindverslag en de overeenkomstig het vorenstaande gewijzigde tweede nota van wijzigingen en daarbij behorende toelichting.

De staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning